

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Dominica Infra Octavam Nativitatis Domini.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

& aduersus vitiorum insulcus & imperus armare: simulque certissimam æternæ beatitudinis obtinendæ spem impertiti: quam concedere nobis omnibus dignetur, venturus propediem in mundum vnigenitus DEI filius. Amen.

DOMINICA INFRA OCTAVAM NATIVITATIS DOMINI.

Partes.

1. *Qua utilitas meditationis.*
2. *De admiratione Mariae & Ioseph.*
3. *De ruina & signo.*
4. *De Anna in templo assiduitate.*

Erant Ioseph, & Maria mater Iesu, mirantes super his qua dicebantur de illo. Luc. 2.

FIGVRA.

Exod. 15.

SACROS MOYDIS LIBROS VOLUTANTI, SACRAMQUE TEMPLI SUPELLECTILEM INTUENTI, OCCURRUNT IN TABERNACULA FŒDERIS DUO CHERUBIM, QUI EXTENSAS ALAS HABENTES AUERSIS PROPITIATORIUM VULTIBUS CONTEMPLANTUR, QUOD SINGULARIS ADMIRATIONIS SIGNUM EST. IPSUM quoque IN EUANGELIO HODIERNO LEGERE VIDEOR: IN QUO DUO NOVI CHERUBIM, MARIA SCILICET DEIPARA, & IOSEPH, SANCTARUM MEDITATIONUM ALAS EXTENTES, NOUUM ILLUD PROPITIATORIUM, IESUM CHRISTUM IN TEMPO INTUENTUR & OBSTUPESCUNT. NIHIL HIC PRÆTER ADMIRATIONES, PROPHECIAS & VATICINIA OCCURRIT; QUÆ UT DIGNè EXPRIMAMUS PARACLITI SPIRITUS AUXILIUM IMPLORANDUM, & IN IPSUM GLORIOSISSIMÆ DEIPARÆ PRECES & INTERCESSIO ADHIBENDA HINC SALUTABIMUS EAM VERBIS QUIBUS OLIM PARANYPHUS GABRIEL EAM ALLOCUTUS EST, *Aue Maria.*

I. Lib. 4.

ORATORUM PRINCEPS TULLIUS CUM IN QUÆSTIONIBUS ACADEMICIS DE ACTIONE & OPERATIONE INTELLECTUS AGERET, PRUDENTER & DOCTè ADMODUM SCRIPSIT: *Est animorum ingeniorumque nostrorum naturale quasi quoddam pabulum, consideratio contemplatioque natura, doctroque homini & erudito cogitatio est viuere.* QUOD ILLE DE RERUM NATURALIUM INRUITU CONTEMPLATIONEQUE, EQUIDÈ HODIE DE SPIRITUA-

lium & diuinarum meditatione dicere audebo: solam nimirum rerum celestium, omniumque operum quæ Deus operatus est & indices operatur contemplationem, animorum nostrorum pabulum & delicias esse, hominiquè Christiano solam hanc considerationem, vitæ & spiritus loco existere. Atque hoc modo viuere solebat Psalmographus cùm diceret: *Et Meditabor in omnibus operibus tuis: Psal. 76.* id est, quidquid agam aut cogitabo, opera semper tua meditabor, & omne exercitium meum erit, admirabilia tua contemplari.

IEREMIAS CUM HOMINIS IUSTI PERFECTIONES DESCRIBERET, ait: *Sedebis solitarius, & tacebit, Thron. 3. quia leuauit se super se.* Omne studium scilicet hominis pii & collecti erit, solitudinem & quietem sectari, tacere, linguæ frena compescere, quo animam sanctis exercitiis distineat & pascat: idque quia sancta quadam meditatione se super se eleuabit. Tria hic essentialia contemplationis membra noranda sunt: solitudo in primis, silentium, & spiritus quædam elatio, id est, vitæ perfectio & virtutum studium.

Tres partes meditationis essentialia.

PRODIGIOSA ILLA ANIMALIA, QUÆ TOT MYSTERICIORUM MATRES SUNT, *ibant & reuertebantur Exech. 1. instar fulguris coruscantis:* id est, magna celeritate. Docemur hoc emblemate, magna diligentia & festinatione, ab externo operum sanctorum exercitio, ad contemplationis studium, ab actione ad meditationem, à turbis ad quietem, à strepitu ad solitudinē, à præliis ad umbram & gymnasium redeundum esse: atque in hoc animarum sanctorum perfectionem consistere.

HIC SPONSA ILLA IN CANTICIS, SPONSI & DILECTI PERFECTIONES ENUMERANS, *pulehritudinē, Sponsa dilaborum & dentium decorem potissimum lectum à celebrat, Gustur iugum sicut vinum optimum dignum dilecto meo ad potandum, labiisque ac dentibus illius ad ruminandum.* Per dentes diuinarum hos & labia ad ruminandum apta, sancta laudat. exercitiū meditationis intelligere vult sponsa, simulque innuere, eos qui os ad ruminandum habent, id est res diuinas contemplandas, omni laude dignissimos esse, diuinaque maiestati gratissimos.

ET QUONIÀ RUMINATIONIS MENTIO INCIDIT, reperio in Leuitico, omnia animalia, quibusdam

dam vngulam non habent, nec cibum sum-
ptum ruminant, immunda, Deoque inuisa
quodammodo cenferi, Bisida hæc vngula,
caritatis signum est: ruminatio autem, de-
notat eos qui caritate carent, & superfluo-
rum vngues, in pauperes sua effundendo, nõ
diuidunt, item eos qui non ruminant, id est,
diuina opera nunquam ob oculos habent,
ab omnipotente reiici, ac velut immundos
& abortiuos reprobari.

Mundus
inferior cū
superiore
connecti-
tur.

Docet in meteorologicis Aristoteles, in-
feriorem hunc mundum necessario cum su-
periori connecti & copulari debere, vt nimirum
siderum potentia, & influxus cœlestes,
occultæque qualitates astrorum rebus infe-
rioribus communicentur. Id ipsum de ani-
marum nostrarum statu iudico: nimirum
animam & mentem nostram diuinæ semper
coniunctam & annexam esse debere, idque
per assiduum amorem & contemplationem
perpetuam: vt nempe influxus cœlestes, &
luminis illius supernaturalis radii in eam de-
scendant, quibus illustrata vitæ æternæ fru-
ctus producat: & ad hoc nos adhortatur Pro-
pheta, *Accedite ad eum & illuminamini.*

Psal. 33.
Conserua-
tur omnia,
iuncta suis
principiis.

Omnia quoque in esse suo conseruantur,
cum causis & principiis suis, è quibus ortum
habent, annexa manent, in iisque continen-
tur. Hinc pisces in aqua, plantæ & germina
in terra, bestia in siluis & agris viuunt & de-
gunt. Mens igitur hominum, quæ è cœlo &
Deo immediate ortum sumpsit, vt ipsi quam
proxime vniatur, & in iplo habitet necesse
est, vt nimirum in esse suo permaneat per
eum, à quo originem duxit & descendit. Hoc
autem per solam rerum diuinarum medita-
tionem fieri potest.

Eccles. 6.

Ad hanc, quam dixi, meditationem nos
adhortatur Sapiens dum ait: *Cogitatum tuum
habe in preceptis Altissimi, & in mandatis eius
assiduus esto, & ipse dabit cor.* Dare autem cor,
nihil est aliud quam rerum diuinarum intel-
ligentiam tribuere, & affectum erga cœlestia
animo imprimere, qui in sceleratis & impiis
hominib. inueniri nequaquã potest. de quib.
& *Psalmita: Nescierunt (impii) neq. intellexe-
runt, in tenebris ambulant, adeo vt sancta me-
ditatio cœlestiumque ac supernarum rerum
contemplatio hominem prudentem & cau-*

Psal. 81.

rum reddat intellectumque eius illuminet.
Testatur hoc August. in Meditationum lib.
meditationis effecta enumerãs, *Ipsa, inquit,
pariet scientiam, scientia compunctionem, com-
punctio deuotionem, deuotio incendit orationem:*
respexit scilicet ad verba illa *Psalmodographi:*
In meditatione mea exardescet ignis.

Nam quemadmodum calor qui in aqua *Psal. 38.*
est, ab igne subiecto, aut sole superimminen-
te, non autem ab aqua, procedit adeo vt ipsa, *Meditatio*
igne aut sole remoto ad suam redeat naturã, *animas in-*
& frigeat: ita deuotionis feruor (teste D. *cendit.*
Thoma) à rerum cœlestium meditatione
proficiscitur, qua ablata, ignis succensus pau-
latim deficit, ac pietatis ille ardor sensim ex-
stinguitur, itaque anima ad pristinum statu-
m, ad nugas sc. solitas & voluptates quibus olim
assuevit, reuertitur. Quamobrem qui ignem
hunc in pectore suo perpetuum esse cupit, &
hoc calore semper estuare desiderat: nunquã
à Deo debet recedere (ille enim ignis conflu-
mens est) verum maiestati eius indies quam
proxime accedere. Huius autem accessus &
familiarioris commercii causa ipsa est me-
ditatio: quæ præterquam quod animam suc-
cendat, recreat etiam, & veras eidem delicias
adfert. Quod testimonio è sacra pharetra de-
prompto notum faciam.

Pius ille rex Dauid, cum delicias quas ex *Psal. 118.*

Dei operum contemplatione interdum in a-
nimo sentiebat, attentius secum perpende-
ret, præ gaudio & exultatione exclamat.
Quam dulcia faucibus meis eloquia tua! super *Meditatio*
mel & fauum ori meo, merito quidem, inquit animo vt-
Hieronym. nam postquam mel aut alius ci-
ras adfert
bus in stomachum demissus est, mensæque delicias.
ablata, nullus in ore ferulorum sapor rema-
neret: at verbum Dei incredibili suauitate refi-
cit eos qui id ipsum assidue ruminant & me-
ditantur. In cuius rei testimonium, loco ver-
borum *In iustificationib. tuis meditabor, ex He. Ibid.*
bræo quidam ibidem legerunt, *In mandatis*
tuis delicia labor: quasi meditari, & deliciarum ea-
dẽ significatione diceretur; & doctus ille Fe-
lix ad huc sensum admodum idonee, Vulgata
illa verba, *Nã & testimonia tua meditatio mea*
est, & consiliũ meũ iustificationes tue, hoc mo-
do trãstulit: *Etenim mandata tua solatia mea,*
& iustificationes tua verũ consiliũ mei: perinde
ac si

ac si dixisset: nullæ animo occurrere maiores delicia queunt, nulla lætiora solamina obuenire, quam decreta tua, & misericordias tuas infinitas incõprehensibilesq; meditari.

Cæterum ipsa meditatio animo robur & vires suppeditat. Hinc cum Deus Sampsonẽ omnium mortalium fortissimũ efficere vellet, in crinibus robur situm esse voluit: eoque tamen crinibus cum robore similitudo aut sympathia? diuinam hic notate prouidentia, auditores per crines: namque vt ait Hieron. in verba illa Isaia, 3. *Erit pro crispã crine caluitiũ*, cogitationes designantur. Deus igitur, vt demonstraret animæ vires in meditatione cogitationeq; consistere, Sampsonis robur in cæsarie cõstituit. Quam obrem, Christiani, si dæmonibus ipsis velitis esse superiores, si eorum impetus infringere: opera Dei assidua meditatione recolligite: cogitationesq; vestras ad cœlestia sustollite. ar si anima calueat, si crinibus his destituta fuerit, diabolus eo quo Sampsoni Philisthæi modo, vobis præualebit, & Dominiũ in vos obrinebit. Quos quia Israelitæ nõ habebant, deplorat sortem eorum Hieremias. *Desolatione desolata est omnis terra, quia non est qui recogitet corde.*

Animæ robur in meditationib. situm.

Hier. 12.

Exod. 30.

Ita Dominus Mosẽm olim allocutus est, *Sume tibi aromata aequalis ponderis, & cum tenuissimum puluerem contuderis, pone ex eo in tabernaculo fœderis.* Per aromata hæc & suffimenta Origenes opera supernaturalia quæ Christus nostri redimendi ergo edidit, qualia sunt lachrymæ quas effudit, suspiria quæ corde imo deduxit, sanguis quẽ in nostri Redemptionẽ obtulit, itẽ amor aliaq;, designari putat. Omnia hæc minutim in sanctæ & piæ meditationis mortario si terantur & rudentur suauissimum odorem edent, Nam vt aromata, nullum, nisi terantur, odorẽ emittunt, ita etiam diuina mysteria resq; cœlestes & ad Deum spectantes, nisi assidua contemplatione minutim subtiliterq; cõrudentur, nullum odorem dabunt.

Deut. 7.

Sublimem hanc Philosophiam Hebræos edocturus Moses, populo dicebat, *Recordaberis cuncti itineris, per quod adduxit te Dominus Deus tuus, quadraginta annis. Ad eundẽ modum & te, ò homo, beneficiorum tibi à Deo in vitæ tuæ peregrinatione collatorum sem-*

Tom. 1. Pars Hyemalis.

per recordari decet: quod per assidua meditationis auxilium obtinere poteris.

Difficilia aliquot in libris Esdræ reperio ænigmata, quæ nemo facile soluat aut intelligat: quid est enim *Renoca diem præteritũ, metire ventum, & ignam pondera*: solutionẽ horum habere vultis? Ipsa meditatio omnia hæc facili negotio dissoluet: illa namque reuocat nobis in memoriam beneficia quæ à longo iam tempore in genus humanũ, & priuatim in nos ipsos collata sunt: vitæ quoq; breuitatem dæmetitur, quæ nõ nisi vapor est ad modicum parens & aura inaniõ: ignem quoq; illum horribilem, tartareum inquam, secreta & tacita cogitatione ponderat, & intellectus flateræ imponit.

Esdræ. 4.

De animalibus illis ab Ezechiele Prophe. *Facies eorum & penna eorum extẽta desuper.* Facies intentionẽ, alæ vero eleuationẽ mentis denotant, quod omnis iustorũ cogitatio & sollicitudo non nisi circa cœlestia versetur, & in omnib. suis actionib. non alium finem nisi Deum sibi proponant, in eumq; velut in scopum colliment. Atque hæc vni meditationi accepta refatione debent, in cuius gratiam prolixum hoc exordiũ deduxi, quod in Euãgelio hodierno gloriosam Virginẽ Mariam & Iosephum in templo cõtemplantes intuear, & extra se quodãmodo raptos, cum Simeonis senis & Annæ viduæ vaticinia, & præconia de puero Iesu audiunt. Textus Euangelij hic est, *Erant Ioseph & Maria mater Iesu mirantes super his quæ dicebantur de illo.* De hoc themate dicturus, & vtriusque admirationẽ vt admiremini, effecturus, duas in partes ipsum distinguam. Prima Iosephi & Virginis stuporem proponam: secunda oracula & vaticinia Simeonis & Annæ Phanuelitidis recensebo: atque ita mihi Euangelij medullam exsuxisse videbor.

Ezech. 1.

II.

Auspiciando igitur, non possum quin hanc admirationẽ demirer, quam & plurimi mecum Patres olim demirati sunt, vt Origenes, Fulgentius, Ambros. Bernard. S. Thomas, aliiq;. Si enim admiratio, vt quidem Philosophi docent, ignorantie filia: dicemusne Deiparam & Iosephum ignaros fuisse eorum quæ euẽtura erant? nequaquam. absit, vt eorum famam hæc obscuremus fuligine, & in ipsos

Admiratio ignorantie filia.

K

iplos

iplos injurii simus. At satius fuerit dicere, hanc Virginis admirationem similem fuisse ei, qua Christus centurionis postea fidem admiratus est: *Audiens autem Iesus miratus est.* Quæ verba D. Thom. exponens, duo admirationis genera esse ait, vnam ab ignorantia proficiscentem atq; hanc nec in Christo, nec in Deipara locum habuisse: alteram que ex objecti magnitudine & maiestate ortum habet, atq; ita mundi capacitatem, terræ amplitudinem, cœlestium orbium altitudinem maris profunditatem, astrorumque pulchritudinē demiramur, quamuis omnia certissime nobis constent. atque hoc admirationis genere credendum est, Virginem in mysterii huius magnitudine obstupuisse.

Virginis admiratio ab ignorantia non descendebat.

Certum est igitur, stuporē hunc ex ignorantia non venisse: neque enim ambæ illæ mentes, sanctitate nobiles, ignorare poterāt, puerum hunc, Dei filium & mundi redemptorem esse. Hoc nempe, ex revelatione Spiritus sancti, ex Angelica salutatione, ex Magorum adventu, pastorum adoratione, stellæ novæ exortu, Prophetarum oraculis, demum ex vniuersa natiuitatis Iesu Christi ferie quæ omnia huius rei certissima & manifestissima fuere indicia, cognouerāt. Sed mirabantur non sine stupore, cum attente considerarent ea, quæ Simeon & Anna de puero referebant: beneficia enim Dei quo magis agnoscuntur, quo maiorem in animis stuporem excitēt: atq; ideo melius eadem cognoscimus, cum attente contemplamur. Habet hoc nempe omnis meditatio vt maiorem rerum notitiā pariat; notitia vero admirationem & stuporē Testatur hoc Psalmographus dum ait, *Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est anima mea.* Perinde ac si dixisset, eo quod anima mea testimonia tua persecutata est, ideo mihi magis mirabilia visa sunt: vel, eo quod mysteria tua mirabilia, ideo anima mea diligentius & enucleatius eadē indagavit.

His ita præsuppositis, dicendum est, ignorantiam, ingratitudinem, & tepiditatem Christianorum inde hodie potissimum ortum habere, quod Deiparæ & Iosephi exemplo, opera Dei, ac præsertim mysterium incarnationis Dominicæ pro dignitate meditando non admirentur. Certissimum siquidem est,

Psal. 118. Christianorum ignorantia ex eo ortum habet, quod opera Dei non meditentur.

nihil esse, quod animas mortalium edoceat magis, magisque in iis amorem diuinum excitet, simulq; ad gratitudinem inuitet, quam assidua mysteriorum sacrorum recordatio meditatioq; Expertus id erat Dauid rex eum diceret, *Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescat ignis.* Psal. 38.

Hinc ipsa diuinorum beneficiorum contemplatio non incommode fornax accensa nominari poterit: ipsa namq; vt ignis ollam, animam nostram succendit & calefacit: & vt in olla flammæ vi & vehementia omnes in fundo latentis sordes sursum ascendant, adeo vt & videri & despumari queant: ita cum quis meditationi reū diuinarū intendit, tā aperte se diuina maiestas, sapiētia, bonitasq; illius ob feruorē inclusum exferūt, oculisq; se nostris offerūt, vt imperfectionū nostrarū sordes quamprimū appareant, quo visa despumentur, & vita in melius commutetur. Vtilitatem hanc ē meditatione promanantem perspectum habēs Psaltes ait, *In matutinis meditabor in te quia fuisti adiutor meus.* Psal. 62.

Ipsa denique cordis nostri scopæ dici potest: quib. vsi etiam sunt Magnates & Principes ad animæ sordes euerendas: testis sit Israel rex Dauid dicens, *Meditatus sum nocte, cū corde meo & exercitabar & scopebam spiritū meū.*

Aromata, pigmenta, suffitus, & odoramenta exotica, quamdiu conclusa sunt, nullum odorem spirant: sed mox, vt in apertum profertur, & æra intuetur, omnia nidore cōplent, adeo vt etiam à longe distitis percipiuntur. Tapetes auro & bysso intertexti, pulcherrimasq; imagines exhibentes, quamdiu cōplicati sunt, ne videri quidē merentur, neque etiā ab aliis rebus viliorib. differunt: sed ad parietē extensi & expositi inclusam pulchritudinē ostendunt.

Ad eundem prorsus modum in Christianæ fidei mysteriis agitur: quæ nullum includere decorē imo ne cōcipi quidē digna videntur, donec sancta meditatione latius explicata, & in apertum quodāmodo prolata, seseq; ostentantia, amplitudinem, maiestatem, excellentiamq; suā manifestant. Proxime huc accessit Aggeus Propheta cū metaphoricè diceret, *Qui merces cōgregabit, misit eas in sacculū pertusum* Denotare voluit, eū qui beneficiorum, quæ velut merces quæ-

Meditatio fornaci comparatur.

Psal. 62.

Christiani mysteria aromatis & tapetibus comparantur.

Agg. I.

quæ-

quædam cœlestes sunt, à Deo acceptorū memoriā non conferuat, sed quamprimū obliuiscitur, in faccū ea pertusum cōiicere, & in terra obliuionis cōmorari videri, de qua locut⁹ Psaltes ait, *Nāquid cognoscitur in tenebris mirabilia tua, aut iustitia tua in terra obliuionis*

Psal. 87.

Incarnationis mysterii dignitas,

At non fecit gloriosa Deipara, aut Ioseph coniux eius: sed vterq; in incarnationē natiuitatemq; Iesu Christi, & quidquid in ea mirabile accidit, admirat⁹ est. Vt hinc discamus, cogitationes in eadem coniiicere, i. e. diuina mysteria, ac præsertim ipsum incarnationis meditari: quod adeo sublime & nobile est, vt homines simul & angelos in admirationem rapiat, Proph. sanctissimos percellat, oracula vaticiniaq; omnia perturber, naturā hortescere & vniuersos mortales admirari cogat: Abac. Proph. dum mentionem eius fieri audiret, tremit & pauescit, dicens, *Domine audiui auditionē tuam, & timui: quo loco lxx. legunt, expani.* De eo quid dicturus sit, Isaias ignorat, remq; credit esse incredibile, *Domine quis credidit auditu nostro aut vachium Domini cui reuelatiū est.* Ipsa quoq; Deipara, quæ sola plus quā omnes ad vñū Prophetę de eodē nouerat, & Ioseph, cū Simeonem & viduā eiusdē mentionē facientes audiunt, stupore defixi admirantur, *Erant Ioseph & Maria mater Iesu mirantes super his quæ dicebantur de illo.*

Abac. 3.

Isa. 53.

Luc. 2.

Nihil deus maius facere potuit quam humanam naturam assumere.

Horū igitur exemplo, anima mea, mysterii huius amplitudinē excellēciamq; denotare: quod tā nobile & excellens est, nihil vt Deus nobis confesse dignius, aut maius, aut modo aliquo nobiliori perfectiori; nobis cōmunicare poterit, quā dum per vnionē hypostaticā seipsum vidēdū, tangēdū, & affabile hominibus dedit, quæ vnio illam quæ in cœlesti domicilio per beatitudinē habetur, longe antecellit. Atq; hæc opinio est Ioan. Damasc. cuius hoc axioma est, *Nihil maius, quam quod Deus homo factus sit.* Fuit hoc f. opus solius omnipotentis, & actus ab Altissimi descendēs dextera: quo nihil nec sublimius nec altius fieri aut ne mente quidē comprehendī potest. Ipse siquidē Deus humanam naturam induens, eandē adeo nobilem reddidit, itaq; sublimi auit, vt altius abscondere non posset. Idē nimirum illi subiectū, hypostasim, sedem & domiciliū dedit, quod sibi soli diuina na-

Lib. 3. orth. fid. cap. 3.

tura selegerat, & in quo hætenus federat & habitauerat. Adeo vt is ipse homo, quem in rerum creatione Deus Angelis subiecerat, iisque inferiorem fecerat, in incarnationis mysterio super Angelorum naturam euectus sit & quasi nobilior electus sit.

Atque hinc forsitan, mea quidē sententia, angeli in Sacris litteris non nisi serui & ministri Dei appellantur: vt in loco illo Psalmo. *Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrētem.* & melius adhuc Paulus, *Omnes sunt administratori spiritus.* Homines vero digniori nobilitatiq; nomine fratres nūcupantur. ò nomen vel auro redimendum! Hoc Paulus aperte testatus est, dum ait, *Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens, Narrabo nomē tuum fratribus meis,* atq; hac affinitate gloriatus Bernar. ita in Cantica scribit. *Puto spernere me Christus non potest, quia os ex ossibus meis & caro de carne mea est, quemque vt fratrem habeo.*

Psal. 103.

Hebr. 1.

Hebr. 2.

Serm. 2. in Cantic.

Atq; ob hanc causam Ioannes, cum Angelū vidisset, eumq; adorare pronus voluisset, ab eodem mox audiuit *Videne feceris, ego conseruus tuus sum & fratrum tuorum.* Notare hic Angeli huius prudentiam sapientiamq; qui postquam filius Dei carnem induit, ac similis nobis effectus est, cū videret homines fratres Dei factos, & huius affinitatis præstantiam cōsideraret, ab hominibus prius adorari solitus, homines ipsos iam adorare vult, eorumque se seruū nūcupat & ministrum.

Angeli hominum seruos declarant.

Sanctissimus Leo Pontifex cum diu nam hanc affinitatem & copulā effretter, attenteq; cōsideraret, hanc ad homines apostroph. dirigit, *Agnosce ò homo dignitatem tuam, & diuina consors factus natura nobis in veterē vtilitatē degeneri conuersatione redire.* At paucissimos hodie reperire est sanctissime pontifex qui illius nobilitatem pro dignitate considerent, & honori eius participes facti sunt, & felicitatem quam adierunt perpendant: adeo vt de vnoquoq; singulatim dici queat, quod de omnibus in genere olim dixit Psalmographus, *Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus.* Atq; hæc est ratio cur Deipara & Ioseph hodie mirentur.

Serm. 1. de natiuitate Christi.

Dauid rex cum animo quandoq; repetere, quomodo Deus olim Angelum miserit,

2. Reg. 7.

qui Israelitas è captivitate Ægypti educeret, & Dei vices suppleret; tanti beneficium hoc fecit, populumq; Israel adeo beatorum existimavit. vt nullã in orbe nationem esse crederet, quã cum illo de felicitate auderet cõten- dere. *Qua est autem, inquit, vt populus tuus Is- rael. gens in terra, propter quam iuit Deus, vt redimeret eam sibi in populum, & poneret sibi nomen?* Quid quãso de Christianis ille dixisset, si vidisset, non iam Angelum, sed Ange- lorum regem & dominum, imo totius vni- uersi Deum, è cœlo in terram descendere, & eorum redimendorum causa non dico hominem, sed seruum fieri, vt eos in libertatem vindicaret? Hoc vero qui attente perpendit, & accurate considerat, facile respiciet, nul- lum in orbe populum Christianis felicior- rem beatioremq; viuere.

Christia-
norum di-
gnitas.

Dent. 4.

Attentius secum perpendens Moses, Deũ in montem Sinai dignatum fuisse descende- re, & cum populo suo coram agere, ad omnẽ posteritatem beneficii huius memoriã voluit propagari, quo post venturi immortales ob hoc Deo gratias agerẽt: *Interroga, inquit, de diebus antiquis, qui fuerunt ante te, ex die qua creauit Dominus hominem super terram, si facta est aliquando huiusmodi res, vt audiret populus vocem Dei loquentis, de medio ignis, sicut tu audiuisti & vidisti:* verba tua ipse assumam Moses, potiori q; iure quam in tuos, Chri- stianorum cõrũ compellabo: *Interroga de diebus antiquis, & præteriti temporis memoriã repete vltimã, inquire annos & dies iam inde à mundi primordio, ac dispice, si si- mile quid vnquam acciderit, Deum scilicet cœlo descendisse, humanam carnẽ induisse, in stabulo natum, in præsepio inter animalia reclinatum, circumcissioni subactum, morte turpissima ignominiosissimaq; affectũ: quis audiuit vnquam cum loquentem, vt nos eum loquentem audiuimus? quis eum vidit, vt in hac natiuitatis die eum nos in incarnationis & præsentationis mysterio adhuc videmus, in quo Ioseph & Maria, auditis de filio Si- meonis vaticiniis, obstupescunt?*

Jerem. 37.
Mysteriũ
incarna-
tionis no-

Mysterii scilicet huius excellentiam ma- iestatemq; admirantur; de quo Ieremias a- gens, quasi de re quadam noua & insolita lo- cutus est: *Creauit Dominus nouum super terrã,*

fœmina circumdabit virum, quam nouitatem hoc modo explicat Augustinus: Portans om- nia verbo virtutis sua ab infirmitate portatur; qui terra, mari, cœloq; non capitur, intra vnus corpusculi membra suscipitur, de creatura sua creator omnium procreatus. uum quid dici potest.

Magna mihi mysterii hæc Prophetę loquẽ- di ratio reficit memoriã. Iacob cum tota nocte cum Angelo luctatus esset, eundem di- mittere, nisi percepta benedictione, noluit. resistebat porro Angelus, & omni ratione e- labi conabatur, donec sub aurorã victum se confessus, eidem benedictionem impertiuir, dicens: *Dimitte me, iam enim ascendit aurora.* Gen. 32. Allegoria insignis. Omnes, eheu! prophetę tota legis Mosaicę nocte cum Angelo illo testamenti luctati e- rant, eiusq; benedictionem efflagitarant, Be- psal. 66. nedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus. at ipse, quo erat robore & constantia sem- per resisterat, donec gratiã aurora illucescen- te, vel potius Maria, quæ vere aurora confur- gens dicitur, ex oriente, in sacro eius vtero ita coarctatus est, vt se velut victum tradere, ho- minique benedictionem suam elargiri co- actus fuerit. Atq; huc alludit propheta cum di- ceret, *fœmina circumdabit virum.*

Iacob paternam benedictionem extorque- re satagens, habitum mutauit, & sub ementi- ta veste coram patre comparuit: quam frau- dem cum senex Isaac cæcutiens intellexisset, *expauit stupore vehementi, & ultra quam credi par est, admiratus est:* umq; hanc benedictio- nem reuocare, & irritam declarare voluisset. Glossa quædam dicit, cœlitus ei hanc fraudẽ reuelatam fuisse, in deaq; simul didicisse, ve- stium hanc commutationem figuram esse eius, quam Dei filius aliquando facturus es- set, cum lacinias humani generis indueret, se- que ipsum incarnationis mysterio quodam- modo exuens, alium habitum, & vilem qui- dem, assumeret, atque hinc senecionis huius adm ratio cœpit exordium.

Rupertus autem hæc exponens, ipsam hic Rupertii Verbi diuini incarnationem intelligit; quod opinio. vt paternam nobis benedictionem obtine- ret, in Incarnatione, humanitatis nostrę ve- stes assumpsit: quod cum cœlũ terraq; inau- didissent, actumq; intellexissent, adeo expaue- runt, vt nec verbis exprimi, nec cogitatione com-

comprehendi eorum admiratio queat. Hoc ipsum Ioseph & Maria hodie quoque admirantur & stupent.

Quid autem admirantur? mysterii sc. novitatem; ita namque de eodem locutus est Ieremias, *Nouum fecit Dominus super terram.* Vere, inquam, novum. Nam si quis unquam præter communem naturæ ordinem natus est, ipse Dei filius profecto omnem ordinem inverteit. Adam quidem è terra cõpositus, & è limo natus est, Eva è costa viri formata: Christus autem è virgine matre habet exordium: quod omnium maxime mirandum, ac proinde vere novum appellandum est. Hæc quidem Augustini sunt, qui magnam hic & dignam quam omnes demirentur, novitatem factam existimat.

Mirantes, Potentiam scilicet huius operis, ad cuius perfectionem tanto robore ac virtute opus fuit, vt cœlos etiã, queos illos axes, diffingi oportuerit, quo desideratus gẽibus per eodem ad nos descenderet. Ita siquidem loquitur Isã. *Vtinam dirumperes cœlos, & descenderes!* vniuersi quoque ordinem inverteit, ac scœdera rerum quodammodo turbati; terram nimirum in sublime sustolli, cœlos vero subsidere. *Inclina cœlos tuos & descende.* Mirabilia hæc & portentosa considerans Dauid, toto vitæ tempore eadem se demiraturum profiteretur, dicens: *Deus docuisti me à iuuentute mea, & usque nunc pronuntiabo mirabilia tua, & usq; in senectam & senium. Deus ne derelinquas me, donec annũtiem brachium tuum generationi omni, qua vêtura est, potẽtiam tuam & iustitiam Deus, usque in altissima qua secessisti magnaalia. Deus quis similis tibi?* Per brachium illud Domini, Verbum humana carne indurum intelligit; per potentiam & iustitiã, magnaalia inquam illa, denotat Deum humanam naturam assumpturum, in stabulo nasciturum, laciniis inuolendum, virginis vberibus lactandum, & aliorum instar frigus & calores, aliasque quibus homines obnoxii nascuntur, miseras toleraturum. Atque hæc sunt admirationes, quas in Euangelio præfenti legimus.

Erant Ioseph & Maria mater Iesu mirantes. Humilitatem scil. filii Dei, qui ad eo se demisit, tamq; profunde se deiecit, vt ab vno ex-

tremo ad aliud delapsus sit, è Creatore creatura, è Domino seruus factus, immortalis mortalitatẽ induerit, & Deus hominem assumpserit. *Exinaviuit semetipsum, formã serui accipiens.* Magna & singularia in Deo notare, eundemq; eadem patrare, admirandũ non est: hoc n. potentie eius est cõmune, magnitudiniq; per omnia respõdens: at videre eum in humilitate positum, sese demittentem, omnibusq; subiicientem, singularem admirationem meretur. Et vt mirum non est, flammam sursum exurgentem, graue incendium causari, omniaq; longe lateq; depopulari; eo quod hoc naturale sit, sed eandem præter naturam descendere, nemineq; impellente terram adurere, vere mirandum est, & non sine miraculo fieri potest. Ita docet Grego. Nyss. Episcopus: *Magnum & excelsum quid operari in Deo non miraculum, sed nature eius consentaneum est, at in humilem & abiectum statum descẽdere, qui omnium supremus est, hoc omnem admirationem superat.* Augustinus porro in sermonibus de tempore, Deum, hoc faciendo seipsum vicisse testatur. atq; hoc est quod Ioseph & Maria tantopere demirantur.

Sed nec hoc solum mirantur, quin etiam merita, qualitates & perfectiones puelli. Qui quantumuis paruus & tener, perfectissimus est; quamuis ploreit sapientissimus: quippe qui propter nobilitatem, vniõnem cum Verbo & habitudinem, quam habet in quãtum mediator hominum, gratiam quandam habituaalem in anima habeat: virtutes autem & dona, quæ velut quædam perfectiones potentiarum animæ sunt, in quantum ipse à directione Spiritus S. dependent. Certum est autem, animam Iesu Christi ab hoc gubernatore in omnibus perfectissime directam fuisse. Testatur id ipsum Euangelista Lucas: *Iesus autem plenus Spiritu S. regressus est à Iordane, & agebatur à spiritu in desertum.* Ipsa quoque Prophetarum oracula idem prædixerant; nam quod apud Isaiam legitur: *Apprehendent septem mulieres virum vnum.* Glossa ita exponit, *septem Spiritus sancti dona Christum.*

Mirantur, quod omnes gratiæ gratis datæ in puerulo hoc reperiantur, nam vt in capite, vt bene scripsit Augustin^o: *omnes sunt sensus, ita & in Christo fuerunt omnes gratiæ.* Ipsum quoq;

rabilis e-
lucet in
mysterio
Incarnati-
onis filii
Dei.

Philip. 2.

In dialog.
catho. 24.

Serm. 22.

S. Thom. 1.
p. 2. art. 1.

Luc. 4.

Isa. 4.

Epist. ad L.
Dardani.

Ierem. 31.
Tres nati-
uitates ad-
mirabiles.

Serm. 11. de
temp.

Isa. 64.

Psal. 143.

Psal. 70.
Dauid in-
carnatio-
nis myste-
rium de-
miratur.

Luc. 2.
Humili-
tas admi-

quoque; domum Prophetę; prophetam enim fuisse ę lib. Deut. probare poterimus: *Prophe- tam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris.* Ipsa quidem gratia, quę in eo reperiebatur, infinita non fuit, quod anima Christi creatura esset, ac proinde capacitatis finitę; & quoniam gratia subiectum excedere nō potest, ideo infinita esse nō posset, vt docet D. Thomas: vel, si eam improprie infinitam appellare velimus, id fieri dicendum est; quod nullis sit limitibus circumscripta, sine careat & terminis, nullumque obstaculum patiatur.

D. Tho. 3. p. 9. q. 7. art. 12. Mirantur quod puer hic infinitę sit sapientię, quod pręter diuinam, scientia omni- gena dotatus sit, scientia quę ipsam Angelo- rum longe transcendat, scientia qualē beati in cęlo nanciscuntur, qua Deum etiam in quantum homo, perfectissime nouit. Vnde de eo scripsit Ioannes, *scio eum, & sermonem eius seruo.* scientia adhęc cęlitus data & infusa cum ipse sapientię æternę sit receptaculum, in quo omnes thesauri sapientię absconditi, vt Apostolus ait, scientia etiam acquisita, & in rerum experientia fundata, adeo vt omnia in Verbo, teste D. Thoma, etiam infinita, cognoscat. Anima namque eius potentiam suam cognitam habet, & quidquid potest: atqui hęc in expiationem infinitorum scelerum, vt Ioannes ait, extenditur: *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non autem pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi.* Ergo ipsum etiam quod infinitum est, cognitum & perspectum habet.

Denique admirantur quidquid de puero hoc credi, cogitari, & dici potest: quomodo scilicet Ioachim & Anna natura steriles genuerint illam, quę filium hunc, sine minimo virginittatis detrimento, pareret: quomodo Zacharias incredulus mutus factus sit, ac deinde in filii circumcisione loquelę receperit: quomodo Ioan Baptistę materno in vtero exultauerit, & Domini sui presentiam senserit: quomodo Verbum æternum Patris in Bethlechem nasci voluerit, idque in stabulo, & non in splendido palatio: quomodo mater cum sine vilo dolore pepererit: quomodo illo nato Angeli cęlo descenderint, & iucundissime ceceinerint: denique quomodo totus orbis miratus fuerit & obstupuerit. *Quam*

bene igitur de puero hoc prędixit Propheta? *Vocabitur nomen eius admirabilis.* quidquid nō in ipso futurum est, admirationem merebitur, Incarnatio scilicet eius; natiuitas, vita acta, miracula, mors, resurrectio, ascensio, ceteraque mysteria. Dic igitur num Ioseph & Maria merito mirari poterint?

Nam vt Regina Saba, Salomonis regis sapien- tiam, magnificentiamque, ę longinquis profecta regionibus, mirabatur; ita gloriosa cęli terręque; regina mirabitur; quidquid de filii sui sapientia Angeli, Pastores, Magi, Simeon, Anna vidua testabantur, & quidquid Prophetae hactenus prędixerant.

At mirum, nullos opera, miracula & quid- quid de Iesu dicitur, mirari pręter Ioseph & Mariam parentes eius: vt hinc manifestū fiat, admiran- tur. Soli iusti opera Dei, eaq; quę de maiesta- te illius referuntur, mirari & suspicere, mun- danos a. non nisi mundana, honores, dignitates, diuitias & inanias, iisque similia demirari. In quo prędidiarios Holofernis imitari videntur, qui visa Iudith viduę pulchritudine stupentes mirati sunt. Quos in Epist. Catho- lica Apostolus Iudas suis colorib. depinxit, *secundum desideria sua, ambulantes, & os eorū loquitur superbiam, mirantes personas quę sunt gratia.* Iusti & timentes Deum auditis operibus Iesu, mirantur & stupent, mundani vero turbantur & pauent. hinc Herodes & omnes ciues Ierosolymitani, audientes dicentes magos: *Vbi est qui natus est rex Iudaorum? Vidi- mus enim stellam eius in oriente, turbati sunt, & metu non paruo percussi; sed audire & alios conceptus super hac admiratione Iosephi Marię: Erant Ioseph & Maria mater Iesu.*

Euangelista prius Iosephi quam Marię, Vxorū prius fabri quā matris Christi & reginę Angelorum, meminit; vt hinc nimitū iuniores coniuges, matrimonio aliquādo copulandę discant, quo cultu & honore maritos profes- qui debeāt. Demōstrauit hunc exemplo suo gloriosa Deipara, cum inuento Iesu inter do- ctiores in templo ait: *Ecce pater tuus & ego do- lectes quarebamus te.* O admirabile humilitatis exemplū! Hic discat matrona quantum- uis nobilis & lauta sit, coniugem suum, tam- etiā plebeium aut humilioris conditionis, non despiciere. Ad hoc ipsum adhortatur eas Pau-

Ephes. 5. Paulus Ephesii scribens: *Mulieres viris suis subdita sint, sicut Domino, cuius rei rationem reddens subnectit, quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesia.* Hoc in ludo edocta prudens illa matrona Sara, tanto maritum Abraham honore prosecuta est, vt nunquam nisi Domini eum nomine appellandum duxerit quod sexcentis relictis, vno testimonio confirmabo, *Postquam consensui, & Dominus meus vetulus est, voluptati operam dabo.* Hoc imitami matres; interea ipse templum petam, despiciamque quid Simeon & Anna vidua puero dicant: & est hæc secunda concionis pars.

III.
Propheetat
de Christo
Simeon.
Luc. 2.

Pius ille senex, cum puerum longo desideratum tempore brachiis stringeret, & vlnis amplecteretur, incredibili gaudio perfusus, & lacrymas præ exultatione effundens, Matrem his tadem verbis compellauit. *Eccè positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum cui contradicetur, & tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Notat hoc loco Theophylactus, Simeonem, relicto Iosepho ad Mariam virginem, velut veram pueri matrem, orationem conuertisse, eique quidquid puero euenturum erat, prædixisse. Alii vero existimant, eum spiritu prophético repletum, primo matri locutum, quod quæ de Messie passionem prædicaret, ad Iosephum nulla ratione pertinerent; quippe qui ante expiraturus esset; sed ad matrem, quæ passionem filii & coram intuitura, & in monte Caluarie morienti ad futura esset.

Mundi
gaudia in
momento
transcunt.

Equidem alterius sum opinionis, scilicet senem hunc lacrymas gaudio, afflictionem prosperitati, & tristitia lætis permiscere voluisse: cum enim Christum salutare Dei, lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis Israel dixisset, matrem etiam benedixisset, foelicemque ob huiusmodi partum prædicasset, vtriusque mortem & passionem prædixit, quamuis multum inter se discrepantem. Deinde vt hinc foelicitatis terrenæ incōstantiam, ac prosperitatis temporalis variationem disceremus, nihil siquidem stabile aut firmum hic habetur, ipsaque gaudia & prosperitates, à tristitia molestaque quæ proxime occupantur: quod maxime in patribus locum habet. *h. n. hodie ob filios beati prædicentur & gau-*

deant; cras conuersa rerum forte mille dolores in animo ob eisdem & angores experientur. Exemplo sit Deipara, quæ hodie ob natum Iesum beata prædicatur; & ecce eodem etiam momento ob filium cruciatus & doloris gladium sensura denuntiatur: *Eccè hic positus est in ruinam, &c.*

Hocce porro Simeonis vaticinium mille difficultates includit, & nodos implicatissimos, quos vt dissoluam, ad interpretes loci huius appellabo, & ipsorum sententias petam. Bedæ & Theophil. primo occurrentes, aiunt Simeonem hic prædicere voluisse eos qui in Christum non essent credituri, casuros & animæ ruinam incursumos, qui vero in ipsum credituri essent, eum que secuti: i. resuscitandos, saluandos, & vitæ æternæ consortes futuros: ac proinde illis in ruinam, his contra resurrectionem Christum fore.

Bedæ ex-
positio.

Aliter autem Origenes, putat enim Christum in ruinam & resurrectionem multorum positum ita intelligendum, ipsum quidem ad mortem, alios vero plurimos ad resurrectionem destinatos esse perinde ac si Simeon dicere voluisset, Christum sui ipsius interitu ruinaque mundo salutem & diuitias allaturum: morteque quæ omnium rerum ruina est, consumptum, alios ad vitam rediturum: itaque ruinam, passionem, & mortem eius aliis resurrectionem & vniuerso salutem orbi allaturam.

Origenis.

Gregorius Nazianzen, aham viam ingreditur, aitque; quamuis Christus omnes homines saluos cupiat, nonnullis tamen opera & miracula eius in ruinam, nonnullis vero in salutem & resurrectionem futura; illos excæcatura, alios vero illustratura non aliter ac lumen diuersos, secundum oculorum diuersitatem, effectus videmus producere; quod mirum hos illuminet, illorum vero oculis officiat; aquilam perspicacem reddat, vespertilioes vero excæcet. Huc alluisse visus est Dominus cum de se diceret: *Ego occidam & viuificabo; percussam, & ego sanabo: an non idem est dicere*

Greg. Naz.

Dent. 12.

Hic positus est in ruinam, & resurrectionem multorum. Glossa Ordinaria alium verbis his sensum adaptat, dicitque; Christum Dominum in ruinam vitiatorum multorum, & resurrectionem multarum virtutum missum esse; siquidem ante aduentum illius omnia peccata domina-

Glossa or-
dinaria.

mina-

minabantur, & ipse non ob aliam causam in mundum venit, quam vt peccati Imperium viresque euerteret. Hinc bene additur, *Multorum*, eo quod peccata, non secus ac virtutes, nunquam sola sint, sed vnum aliud sequatur. Ruinam quoque ante resurrectionē posuit, quod prius euertere iniquitatem vitiaque eradicari oporteat, quam virtutum germin inferatur, & bonum semen fructificet. Atque hoc loquendi modo vsus est, & Sapiens, *Tempus destruendi, & tempus aedificandi*. Ieremix quoque hunc in modum præceperat Deus: *Euellas & destruas, disperdas & dissipis, adifices & plantes.*

Eccles. 3.

Ierem. 1.

Equidem vt meam hic quoque symbolam proferam semper in ea opinione fui, Simeonē aliud nihil insinuare voluisse, quam Deū multis ruinam fore occasionaliter & per accidens, & resurrectionē, causaliter, effectiue & directe: ruinam superbis, & resurrectionē mitibus & humilibus. Atque hunc in modum intelligenda sunt verba illa Osee Prophetæ: *Perditio tua ex te Israel, tantummodo auxilium tuum ex me*. Ad hæc Simeon per vocem illam *resurrectionē*, non corporum, sed animarum è statu peccati resurrectionē & salutem earum intellexit; cuius oppositū ipsa ruina & damnatio est. Certum est autem, per gratiam Christi Iesu illiusque Ecclesiæ Sacramenta vere nos resurgere. vnde Paulus, *si surrexistis cum Christo*, & ipse de se Dominus: *Ego sum resurrectio & vita*: peccantium scilicet resurrectio, & animarum mortuarum vita; nulla autem ibi esse potest resurrectio, vbi ruina prius non fuit. Hinc Christus positus dicitur in ruinam & resurrectionem.

Gen. 13.

Coloss. 3.
Ioan. 11.

Deus non est peccati auctor.

Non ait, Christum omnia destructurum, plurimorum ruinam & exitium fore, sed eū tantum in ruinā positum esse plurimorum. Discamus hinc, quemadmodum Christus nullius mali aut peccati auctor est, ita nec vllum admittere peccatum posse; est enim natura *ἀναμάρτητος*, & peccati incapax: plurimis autē in ruinam & peccatū est, qui quoniam peruersi & improbi sunt, ex operibus & verbis Christi scandalizantur; cuius scandalii non ipse, sed hominum peruersorum malitia causa est.

Quid obstat autem, quo minus verba hæc

Simeonis in superiores & Prælatos Ecclesiæ detorqueantur, qui vitæ turpitudine, & alio quouis prauo exemplo Ecclesiæ Christi in ruinam sunt & interitum? Refert Aluarius, mulierē Æthiopem enixam, concubitusque idcirco cum Æthiope vel Mauro accusatā, Aluarius non aliter innocentiam suam testari potuisse, quam quod cōceptus tempore oculos in Æthiopis imaginem parieti affixam morose coniecisset, & proinde prolis nigredinem in imaginationis vehementiam potius, quam in vetitum concubitus referendam. Ad eūdem modum monstrofi hodie partus, id est peccata, inter fideles reperiuntur, qui excusare se facile poterunt, quod horum exempla in Prælati, scelerum fuligine nigricantibus, plurima conspiciant. Arque huc trahi possunt verba illa Osee: *audite hoc sacerdotes, quia vobis iudicium est, quoniam iniquos facti estis speculationi, rete expansum super Thabor.*

Minor de planctu Eccles. lib. 1. art. 69.

Osee 5.

Gen. 30.

Oves Laban illius coloris factum edebat, cuius erant virgæ, quas Iacob fontibus & canalibus imposuerat; adeo vt quæ candidas in concipiendo virgas viderent, cædidas etiam ouiculas paterent, quæ nigras, etiam nigrum foetum eicerent. Ita cum fidelibus hodierna die agi certum est: ipsi quippe Ecclesiæ oues dici queunt; canales porro & fontes, ipsa sunt Sacramenta; pastores, curiones & Episcopi; virgæ exempla quæ edunt, & vitæ illorum ratio, quem porro colorem Prælatorum & superiorum vita prætulerit, eum etiā mores & opera subditorum præferent; Pastorum namque ad exemplum vitam suam componit grex: qui si vitam ducant pudendam & fuliginosam, fuliginosa etiam erit vita ouium, contra vero si candidam & honestam, honesta quoque subditorum futura est. Adeo vt Ecclesiæ vertices & capita, aliis in ruinam sint, in resurrectionem aliis; vt merito de ipsis Simeonis verba vsurpari queant. *Hic positus est in ruinam & resurrectionem multorum.*

Ruina non obseruauit nunquam eius Scripturam meminisse, quin semper ingens aliquod excidium, cra Scriptura vastationem, calamitatemque denotet. Vt in ra magna illo loco Exodi, cum Deus ingens aliquod vastationem malum innuere vellet, populo ait, *Cave ne denotet. unquam cum habitatoribus terra illius iugas amittas.*

Luc. 2.

Exod. 39.

Psal. 109. *citias, quæ sunt tibi in ruinam.* Psalmographus Angelorum casum & damnationem referēs, ipsum etiam usurpavit, *Iudicabit in nationibus, implebit ruinas.* Lucas vero excidium aliquod & generalem vastitatē repræsentans: *Et facta est ruina domus illius magna.* Damnationem horribilem & intollerabilem per hanc intellexit Moses: *Deorabis,* inquit, *omnes populos quos Dominus Deus tuus daturus est tibi, non pareet eis oculus tuus, nec seruiēs diis eorum, ne sint in ruinam tuam.* Omnia autem hæc exprimere conatus est Simeon, cum ait Dominum Iesum positum esse in ruinam multorum, & in signum cui contradicetur.

Diuersæ notiones verbi signum. In Græco autem textu legitur, *ἡ ἐπισημείωσις ἀποκαταστάσεως,* & quoniam verbum signum pluribus modis accipi in sacra scriptura consuevit, hinc verba illa Simeonis plurimas easque discrepantes significationes admittunt. Interdum capitur pro eo quod aliquid significat; atque ita Christum signum dici, cui plurimi contradicant, nihil aliud est, quam Iudæos & Gētiles cruci eius, quæ salutis nostræ signum est, contradicētos & aduersarios. vnde Apostolus: *Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam* esse ait crucifixum Christum, atque ita exponunt Beda & Theophylactus.

Act. 1. *Psal. 73.* Signum interdum miraculum denotat, vt in illo Actorum: *Erant signa & prodigia multa in populo.* & illo Psalmi, *Signa nostra nō vidimus, iam non est Propheta.* atque hoc intellectu Christus vere signum existit, imo prodigium & miraculum: quod eius conceptio, natiuitas, vita & mors miraculis scaturirent, iisque adeo eximii & singularibus, vt plurimi iisdem contradixerint, fidemque iis adhibere noluerint. Dum enim diabolos ab energumenis pelleret, alii quidem admirabantur, & ob eadem in ipsum credebant, alii vero blasphemis ore ipsius detrahebāt, dicētes in Principe dēmoniorum Beelzebub dāmones fugari, ac virtute diaboli diabolum pelli. Atque hæc est plurium neotericorum, magni tamen nominis auctoritatisque opinio.

Luc. 11. *Gen. 9.* Capitur etiam signum, pro fœdere interdū & pacto, vt in verbis illis Genesios: *Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me & inter terram.* Verum hoc modo

Tom. 1. Pars Hyemalis.

signum fuit Christus, signum inquam fœderis inter Deum & mortales, qui terram cœlo, creaturas creatori, ima summis, inferiora superioribus reconciliatum venit: atque in hanc sententiam manibus pedibusque concedit Lyranus.

Equidem cum doctissimo Maldonato signum hic pro scopo capi existimo, in quæ omnia tela dirigantur: atque ita capi dicendum est in loco illo Threnorum: *Tecendit arcum suum, & posuit me quasi signum ad sagittam.* Iob etiam, vt omnia in se elementa cōiurasse ostenderet, ait: *Posuit me quasi in signum.* A deo vt loci huius Euāgelici sensus sit, Christum velut scopum fore, in quæ omnia persecutionum, iniuriarum, opprobriorumque tela Iudæi dirigerent, qui non contenti conuictiorum in eum plausura congestisse, cruci eum denique affixere, mortemque ignominiosissimam subire coegerunt.

Luc. 2. *Exod. 12.* *Num. 21.* *4. Reg. 20.* *IV.* *Luc. 2.* *Anna lau-* *datur ab* *assiduitate* *orandi.* *te orandi.* *dem decederet, Quæ nō decedebat de tēplo, ieiunium & obsecrationib. seruiēs Deo nocte ac die.* *Et in signum cui contradicetur.* ō signum admirabile! cuius signum existit signū illud, quod sanguine agni Paschalis notatis domuum superliminaribus Hebræos ab Angelo exterminatore tutatum est: *Erit autē sanguis vobis in signum in adibus in quibus eritis.* signum, cuius figura existit serpens ille æneus, qui à viperis percussos sanitati pristinae restituebat: *fac serpentem æneum, & pone eum pro signo, qui percussus aspexerit eum, viuet.* signum, quod regi Ezechia in certitudinem recuperandæ sanitatis à Propheta datū fuit: *Hoc erit in signum à Domino, quod facturū sit Dominus sermonem quem locutus est, vis vt ascendat umbra decem lineis, aut vt reuertatur totidem lineis.* Denique signum quod omnes mundi gentes velut vexillum sequentur, & in quod obtutum defigent: de quo signo locutus est Isaias: *Leuabit signum in nationibus.* Atque hoc innuere volebat sanctus ille senex Simeon de futuro Iesu Christi statu agens: quo etiam trahi possunt oracula Annæ viduæ: *Et erat Anna Prophetissa.*

Laudatur sancta hæc vidua, centesimum propemodum annum agens, ab assiduo precandi studio indefessoque orandi & ieiunandi exercitio, vt quæ de tēplo nec nocte quidem decederet, Quæ nō decedebat de tēplo, ieiunium & obsecrationib. seruiēs Deo nocte ac die.

L Hinc

Hinc apparet quam gratum Deo sit in orando assiduum esse, & nunquam in precibus defatigari: cuius rei præclarum nobis exemplum dedit Saluator noster, cum integras noctes in oratione traduceret. Vnde de eo Evangelista scribit, *Pernoctans in oratione Dei.* quodque exemplo demonstravit, verbis etiã docere voluit; apud eundem enim Evangelistam legimus: *Oportet semper orare, & non deficere* Paulus quoque sui temporis Ecclesias id ipsum hinc verbis edocuit, *sine intermissione orate.* eius autem emolumenta referens Iacobus Apostolus ait: *Multum,* inquit, *valet deprecatio iusti assidua.*

Luc. 6.

Luc. 18.

1. Theff. 5. lac. 5.

lib. 2. de orando Deū. Quicumque orationem non diligit, animæ suæ paupertatem manifestat.

Granat. 10. 1. serm. de temp. Sm. tom. 7. Oratio celsi com- paratur.

Aureum eloquentiæ flumen Chryso- stomus dicere solebat, ex orationis neglectu animæ alicuius imbecillitatem inopiamque colligi posse: verba illius, quod credam maius illa pondus habitura, depromam: *Cum videro quempiam non amantem orandi studium, nec huius rei feruida vehementique cura teneri continuo mihi palam est, eum nihil egregia dotis in animo habere.*

Scriptor quidam nostri ævi, doctus iuxta ac pius, & hanc similitudinem proferre solebat: quemadmodum avis nunquam ova excludere poterit, quæ foueri cœpta deserit, & rarissime iis incubat: ita quicumque statim ab oratione surgit, preces interrumpit, nec in iis assiduus est: nullam ex iis fructum percipiet, ipsa namque obesse interruptio, prodesse autem assiduitas & perseverantia solet.

Hinc S. Ægid. è primis D. Francisci sociis dicebat eum qui propter distractiones ab orationis perseverantia desistit, similem esse fugienti è prælio non adeptæ victoriæ. In ipsa enim cum inimicis, mundo, carne & diabolo præliamur, qui orationi vacantes ut plurimum turbare & impedire consuevere.

Scite autem oratio cursori aut tabellario comparari poterit, ut quæ Deo desideriorum & affectuum nostrorum tabellas deferat. cursor enim, præterquam quod sedulus & solers, omni alieno negotio vacans, & ad commissa negotia quanto eius exequenda esse celer debeat, importunum quoque esse oportet, adeo ut quamvis interdum repulsam patiatur, omni tamè ratione conetur suscepta negotia feliciter ad exitum deducere. Ita oratio-

nem, ut omittam quod celer, diligens, & ab omni sæculari strepitu libera esse debeat: non prius finire par est quam petita obtinuerit.

Sacerdotes & seniores Berthulienfes in ere- pabat Iudith, quod ab oratione desistentes, & de impetratione diffidentes, inimicis urbem, nisi intra quinque dies supplicia adessent, tradere decreuissent: *Qui,* inquit, *estis vos, qui tentatis Dominum? posuistis vos tempus miserationis Domini. Cum arbitrium vestrum diem constituistis es?* Ita porro faciunt qui dum à Domino non exaudiuntur, & auxilium quod sperabant differtur, ab oratione defatigati, imo quasi tædio affecti surgunt, magno opere vituperandi sunt.

Iacob Patriarcha tota nocte cum Angelo luctatus prius eum dimittere noluit, quam benedictionem impetrasset: qua importunitate victus Angelus antagonista, bene dixit ei eodem in loco. Porro lucta hæc aliud non erat quam feruida quædam & importuna oratio, qua Angelum enixe orabat, ut se à perfidi Etæu persecutione liberaret. Mysterium autem denotat, hoc nobis modo cum Angelorum rege luctandum esse, & non prius illum deserendum, quam gratias eius & benedictiones perseverantia & importunitate precum impetraverimus. Idque exemplo sanctæ huius viduæ Annæ, quæ octogesimum iam in templo annum, orando consumperat, & nunquam ab eodem discedebat.

Sponsus in Canticis dilectæ dicebat, *Murenulas aureas faciemus tibi.* ubi alia lectio legitur, *Turtures aureas faciemus tibi.* Id est, Carissima mea, amorem tibi meum ut testatū faciam, murenulas tibi dabo: tanto te namque amore prosequor, ut à capite ad pedes vsque monilib. onustam te velim: non alia porro tibi concinnabo, quàm turtures aureas vermiculatas argento. Cur putatis eum turtures, non vero aquilas aut cornices, sponsæ dedisse? quæ turtur cum multis ob causas, cum præsertim ob lugubrem illum & tristem cantum, quo amisso cõpare gemit, & perpetuo gemit, perseverantiæ symbolum sit. Ita Deus animam gemebundam & suspirantem diligit, quæ noctes diesque in oratione traducat, eiusque misericordiam incessanter & assidue efflagitet.

Hæc autem perseverantia & constantia plur.

Iudith, 8.

Gen. 32.

Mu. Cant. 11.

Turtur perseverantiæ symbolum.

Perseuerantia hæc plurimis grauis est. 1. Reg. 17.

plurimis, eidem minime assuetis, grauis est & permolesta. Hinc Dauid rex cum Philisthæo in singulare certamen descensus, Saulis armis indutus incidere non potuit, sed iisdem grauius potius quàm munitus, ait, *Non possum sic incidere, non enim visum habeo*. Itaq; depositis armis inermis ad duellum properat. Notate rem miram: arma quibus Saul indutus strenue & animose pugnabat, Dauid è grabatant, adeo vt se mouere nõ posset, nedum incidere: cuius rei hæc ratio est: quod Saul iisdem, non vero Dauid, assueuerat. Vt allegoricum hinc sensum proluciam, dico arma quibus dæmon, metuendus ille Goliath expugnatur, esse orationem, pœnitentiã, ieiunium, eleemosynam & integram Christianæ legis obseruationem, quibus qui assuevere, nullo negotio prælia conferunt: at quibus insolita ea sunt & inuisa, sub pondere fatiscientes deficiunt, & de victoria desperant. Vnde Paulus Hebræis scribens ait, *Omnia autem disciplina in presenti quidem videtur nõ esse gaudii, sed mœroris; postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddit iustitia*, quo loco, in presenti, capiendum est quasi dicitur, in principio: quod in orationis perseuerantia cõstantiaq; locum potissimum habet.

Heb. 11.

Psal. 96. Conclusio.

Quamobrem, Christiani, sanctis exercitiis incambamus, virtutem colamus, precandi studio assuescamus, in oratione instar Annæ viduæ assidui simus & frequētes, & ad exemplum iusti Simeonis in lege Dei noctes & dies meditemur, eiusq; mysteria suspiciamus, admitemur, & enarremus: de puero Iesu agamus, eius incarnationem, natiuitatem, & cetera quæ in vita patrauit miracula recolamus: at in primis incarnationis eius admirabilis dignitatē ac maiestatem, adeo sublimē & eminentem, vt omnia potentiam splendoremque illius demirentur. Ita quippe cantat Psalmista, *Montes admirantes Deum humanã naturam induisse, & in terram descendere voluisse, sicut cera fluxerunt à facie Domini omnis terra*. Et vere ita series habet, æternæ & omnipotens Deus: omnia namq; ad eõ sublimia, & à mentibus nostris remota sunt, vt non nisi per raptus, admirationesq; eodem, & præsertim ad diuinum gloriosæ natiuitatis tuæ mysterium, pertingere valeamus. Quanam

Psal. 96.

enim nouitas & quod paradoxum, te qui in cœlesti habitaculo ab Angelis adorari, à Cherubin colli, à stellis illustrari solebas, adeo humiliatum cernere, & demissum, vt in stabulo nasci, cœli iniuriis exponi, in præsepio reclinari, inter animalia collocari volueris? Quis enim repentinam hanc metamorphosim, subitam hanc mutationem non obstupescat, regem nimirum serui conditionem assumpsisse, & æternum in temporalem, impassibilem commutatum esse, hunc denique ad eius nutum omnia elementa, & mundi etiam cardines tremunt, in præsepio inter animalia præ frigore palpitare. Gratiã igitur nobis concede, vt mirabilia omnia demirantes, maiori tui hic sincere amãdicolendiq; assidue studio teneamur: donec in alteram nos vitam vocare digneris: quam nobis concedere dignetur, qui viuut & regnat in sæculorum sæcula Deus, Amen.

DOMINICA PRIMA POST EPIPHANIAM.

Partes.

- 1 De aduersis humana vita.
- 2 De matris filiiq; exemplo.
- 3 De cura uxorum ac prolium.
- 4 De festo nefasto seu infalici, ac amisso Christo.
- 5 De ingressu religionis in scis parentibus.
- 6 De inuentione pueri in templo.

Cum factus esset Iesus annorum duodecim, ascendit illis Ierosolymam. Luc. 2.

FIGVRA.

Magnus quidem dolor magnaque animi angustia erat, quam Tobias senior, eiusq; coniux Anna in absentia iunioris Tobiaz, quem in Mediam miserant, sentiebant. Ipsa namque mater doloris & moræ impatiens, quotidie montium iuga conscendebat, vt, si eum eminus forte venientem cerneret, marito nuntiaret: quem cum elusa frustra dicebat, *Heu, heu me, fili mi, vt quid te misimus Tob. 10. peregrinari, lumen oculorum nostrerũ, baculum senectutis nostræ, solatiũ vita nostra, spem posteritatis nostræ?* At maior, mihi credite, amaritudo angustiaq; animi fuit, quàm gloriosa Deipara, &

L 2 ra, &